

נוביני קרקובסקיה Nowiny Krakowskie

ארגון יוצאי קרקוב בישראל
ZWIĄZEK KRAKOWIAN W IZRAELU
ASSOCIATION OF CRACOWIANS IN ISRAEL

כתיבה, עריכה והבאה לדפוס: **לילי הבר**
כתובת: ת.ד. 17209 תל אביב 69051
דואר אלקטרוני: lili@lyhaber.com
טלפון: 09-9579540 פקס: 054-4436366

גליון 35, יוני 2009 תמוז תשס"ט

בטאון ארגון יוצאי קרקוב בישראל

תערוכת ציורים של יוסף באו בקרקוב

תערוכת ציורים של **יוסף באו**, צייר, גרפיקאי, אנימטור ומשורר, נפתחה לאחרונה בבית המרקחת Apteka pod Orlem שהיה בגטו קרקוב. התערוכה נאצרה לפי ספרו של באו "שנות תרצ"ח" (Czas Zbawienia), והיא תהיה פתוחה לקהל הרחב עד נובמבר 2009. את הקריירה הגרפית שלו החל באו עוד בגיטו ובמחנות ריכוז, כשנצטווה ע"י הגרמנים לעבוד כגרפיקאי ושרטט. בסתר נהג באו לצייר, לכתוב ולתעד את מה שראו עיניו.

האומנות הצילה את חייו ובזכותה הצליח להציל מאות אנשים, כשזייף למענם תעודות שבאמצעותן יכלו לברוח. לימים, כשנשאל מדוע לא הכין תעודה מזוייפת לעצמו, ענה: "אם הייתי יוצא, מי היה עושה?". בתשובה לדבריו של אחר: "לא חבל, אם היית יוצא לא היית סובל חמש שנים" ענה באו "אבל אם הייתי יוצא, איך הייתי מכיר את אשתי?" יוסף הכיר את אשתו רבקה במחנה העבודה פלאשוב. על מנת לקדשה לאשה הוא התגנב למחנה הנשים כשהוא מחופש לאשה ושם הם התחתנו בסתר.

תערוכה מתמדת של עבודותיו מוצגת במוזיאון "בית יוסף באו" ברח' ברדיצ'בסקי 9 תל-אביב (josephbau.com).

תערוכות מתוכננות במוזיאון בבית הכנסת הישן

תערוכה על ארגוני הספורט היהודיים בקרקוב: למעלה מ-15 ארגוני ספורט פעלו בקרקוב בשלושים השנים מ-1909 ועד 1939, וחברו בהם אלפי בני נוער יהודים, במסגרות ספורט שונות ומגוונות. אחדים מהספורטאים היהודים זכו באליפויות המדינה, וייצגו את פולין בתחרויות בין-ארציות.

אוצרי שתי התערוכות הללו עסוקים בחיפוש אחר חומרים מתאימים לשתי התערוכות, ופונים אליכם בבקשה לסייע בכך: מי שבידו חומר רלוונטי כגון תעודות, תמונות ומסמכים, על חיי בית הספר, תלמידים, מורים ותוכניות לימודים, מזכרות מארגוני ספורט ומתחרויות, דגלים, סמלים, תעודות ואותות, ואפילו סיפורים על ארועים שקרו אז, מתבקש להודיענו בהקדם.

במקביל לתערוכות יודפסו גם ספרים שיכלולו חלקים מהחומר שיאסף, וכך יונצחו עוד אבני יסוד של חיי קהילת יהדות קרקוב.

המוזיאון היהודי בבית הכנסת הישן, ברחוב שרוקה בקז'ימייז', מתכנן לפתוח, בשנת 2011 שתי תערוכות חדשות על חיי היהודים בקרקוב בתחילת המאה העשרים.

תערוכה על הגימנסיה העברית: בית הספר העברי בעיר נפתח לקראת שנת הלימודים 1908/9 - כיתה אחת שבה למדו כשלושים תלמידים. 4 שנים מאוחר יותר למדו בבית הספר כבר 120 תלמידים. בשנת 1918 נחתך בנין בית הספר ברחוב בו'ז'ובה 5, ובאותה שנה נחנכה גם הכיתה הראשונה של הגימנסיה.

בשנת 1930 הושלמה בנייתו של בנין נוסף, ברחוב פודבז'ייה, כדי לשכן את המספר ההולך וגדל של תלמידים במוסד. באותם שנים נפתח גם בית ספר למלאכה.

ערב מלחמת העולם השנייה למדו בשלושת המוסדות - בית ספר עממי, הגימנסיה ובית הספר למלאכה - למעלה מ-1,400 תלמידים, מהם כ-750 בגימנסיה ו-500 בעממי.

תזכורת לתשלום
דמי חבר

מי שטרם שילם דמי חבר לשנת 2009 מתבקש לעשות זאת בהקדם.

המחאה בסך 120 ש"ח יש לשלוח לארגון יוצאי קרקוב בישראל ת.ד. 17209, תל אביב 69051

קצרים

ב-10.6.2009 התקיימה אסיפה כללית של ארגון יוצאי קרקוב. באסיפה אושרו הדוחות הכספיים לשנת 2008 ונבחרו החברים לתפקידים:
נשיא: דוד רייזר
יו"ר: לילי הבר
ועד: **לילי הבר, ד"ר אילונה קוזין, ד"ר חיים קנובלר, דוד רייזר, עידו שמידלר, גזבר: עידו שמידלר**
ועדת ביקורת: **סיני אלכסנדרוביץ, מרצל גולדמן**

♦ ♦ ♦

פיוטר פיגיליה חקר ובדק, במסגרת לימודי המסטר שלו באוניברסיטה היאלונית, את אגודות וארגוני הספורט היהודים בשנים 1920-1939. עבודת המסטר משתרעת על כ-140 עמודים בפולנית. האם מי מכם מוכן להתנדב ולתרגם את העבודה החשובה לעברית? המתנדבים יפנו למערכת.

אבלים על מות חברנו
דן ערד ז"ל
(תאודור הרשדורפר)

ומשתתפים בצער המשפחה

סיור באתרים היהודים של קרקוב

Krakowie

- Żydowska Gmina Wyznaniowa w Podgórzu w latach 1891-1936
- Artistic Orgins of The Tempel Synagogue in Cracow
- Jewish Architects in Cracow 1868-1939

ברברה אצרה, יחד עם אחרים, מספר תערוכות בנושא יהודי קרקוב, ביניהם התערוכה על חיי היהודים בין שתי מלחמות העולם (במרכז הבינלאומי לתרבות בעיר) והתערוכה "קרקוב הכבושה - 1945-1939" (במוזיאון שיפתח ברחוב ליפובה 4).

ברברה זברויה, ילידת קרקוב, בוגרת החוג להסטוריה של אוניברסיטה היגלונית ומתמחה בארכיטקטורה של המאות ה-19 וה-20 בקרקוב וגליציה, ובהיסטוריה היהודית. את עבודת הדוקטורט שלה היא כותבת על הארכיטקטים היהודיים שפעלו בקרקוב באותה תקופה. את מחקרה פרסמה זברויה בספר ובמחקרים:

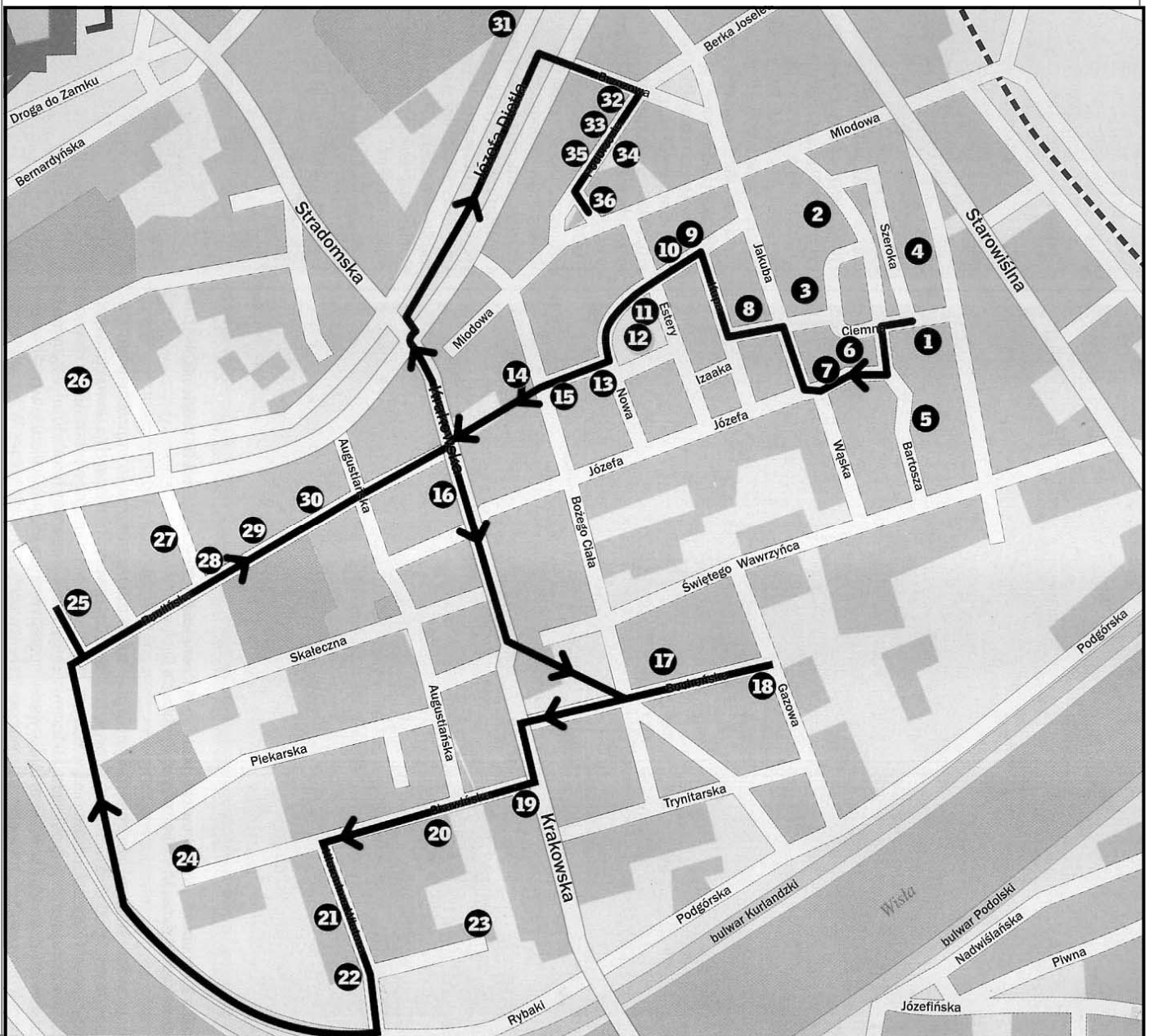
- Miasto umarłych: Architektura publiczna Żydowskiej Gminy Wyznaniowej w Krakowie w latach 1868-1939
- Hala przedpogrzebowa cmentarza żydowskiego przy ul. Jerozolimskiej w

העתון Gazeta Wyborcza הוציא לאחרונה לאור מוסף מיוחד "Spacerownik" בן 16 עמודים, הכולל הצעות לביקור וסיור באתרים היהודים של קז'ימייז', חלקם כאלה שאינם נמצאים, בדרך כלל, במסלול הסיור הרגיל. החלטנו לפרסם את המסלול המוצע על ידי כותבת המגזין, ברברה זברויה (Barbara Zbroja):

1 בית הכנסת הישן (ה-'אלטשול'), רח' שרוקה 24: ראשיתו של בית הכנסת עוד בימי הביניים ולא יאחר משלהי המאה ה-14, אף על פי שהארכיטקטורה הנוכחית של בית הכנסת היא מן המחצית השנייה של המאה ה-16. פנים בית הכנסת הולם בנו ביפויה המרהיב של האדריכלות שלו והאולם הגבוה עם תקרת המצולעים המצולבת, הנשענת על שני עמודים. בית הכנסת דהיום הוא פרי השיפוץ שלאחר המלחמה, והותאם ליעודו הנוכחי כמוזיאון לתרבות יהודית.

2 בית הכנסת רמ"א, רח' שרוקה 40: הקטן מבין בתי הכנסת בקז'ימייז', נבנה שני, ועל כן נקרא 'החדש', כדי להבדילו מבית הכנסת 'הישן' שבקצהו הדרומי של אותו רחוב. נוסד ב-1553 על ידי ר' ישראל בן יוסף, אביו של רבי משה איסרלס (רמ"א), ותאריך זה מופיע בכתובת היסוד הקבוע במרכז הקורה שבקיר הדרומי. זהו בית הכנסת היחיד העיר המשמש בתפקידו המקורי כל סוף שבוע ובימי חג ומועד.

3 בית הקברות ליד ביה"כ רמ"א: צמוד לבית הכנסת של הרמ"א נמצא בית הקברות ה"ישן", שהוקם ב-1552 ונסגר לקבורה ב-1800, עם פתיחת בית הקברות "החדש" ברח' מיודובה 55. בתקופת מלחמת העולם השנייה נהרס בית הקברות כמעט לחלוטין. לאחר המלחמה שופצו חלק מהמצבות, ושברי מצבות שנמצאו

בבית הקברות ובסביבתו הונחו בקיר פנימי לאורך רחוב שרוקה, ויצרו קיר פסיפס הידוע בשם "כותל הדמעות".

4 בית כנסת פופר, רח' שרוקה 16: הוקם ב-1620 ע"י הסוחר האמיד וולף פופר, וכוונה "הקטן" בתקופה שבין שתי מלחמות העולם עוטר ארון הקודש בדלת צבעונית עשויה אלון ועליה תבליטים של אריה, נשר, צבי ונמר. דלת זו נמצאת היום באוסף מוזיאון ירושלים. בימי הכיבוש הגרמני נשדדו כל אוצרות היודיאקה שבמקום, ובית הכנסת חדל מלשמש בתפקיד זה. בשנת 1965 שופץ הבניין והועבר לשימוש של בית תרבות, ובתפקיד זה הוא משמש עד היום.

5 חומות קז'ימייז: בין בית מספר 3 ל-4 אפשר לראות את החומות המקוריות שנבנו להגן על העיר קז'ימייז, ושמשו בתפקידם עד המאה ה-19.

6 בית תפילה "קובע עתים לתורה" רח' יוזפה 42: בית התפילה שכן בבניין אשר נבנה בשנת 1810, במקומו של מבנה קודם שנושרף בשנת 1773. הבניין הוא בן שתי קומות ובחזיתו שני סמלי "מגן דוד" וכיתוב בעברית של שם בית התפילה, שנת הקמת הבניין ושנת ביצוע החידושים בו (1912).

7 בית הכנסת הגבוה ("די הויכע שול") רח' יוזפה 38: בצפיפות, בין בנייני מגורים בפינת רחובות יוזפה ויעקובה, עומד בית הכנסת השלישי בין עתיקי קז'ימייז, שנבנה ב-1563. באותה תקופה ציינו רחובות אלה את הגבול הדרומי והמערבי של העיר היהודית, ובהצטלבות רחובות אלה עמד שער העיר. בית הכנסת הגבוה זכה לשם זה בשל העובדה שאולם התפילה המרכזי שלו היה גבוה מעל פני הרחוב (אולי בשל שיקולי בטיחות ואולי כדי להרחיק את השאון מהמקום, שהיה סמוך לשער עיר הומה אנשים).

8 בית הכנסת איזקה, רחוב קופה: בית הכנסת של ר' אייזיק היה הגדול והמפואר בבתי הכנסת בקז'ימייז, שבנייתו נשלמה בשנת 1644. הוא ניצב בפינת רחובות יעקובה ואיזיקה, כשחזיתו פונה לרחוב קופה. בתקופת מלחמת העולם השנייה נסגר, וחדל למלא את יעודו. המבנה שופץ בשנות השמונים, והיום נמצא הבניין בבעלות הקהילה היהודית בקרקוב.

9 בית הכנסת קופה, רחוב מידובה: באמצע המאה ה-17 נבנה אחרון בתי הכנסת העתיקים של קז'ימייז, שקיבל את כינוי מכיוון שהוצאות בנייתו כוסו מ'קופת הקהל' (בנוסף לתרומה של 400 זהובים פולניים שתרמו צורפים יהודים בשנת 1643 לבניית בית הכנסת, ותרומה נוספת של "חבורת הכהנים והלוויים"). בשנות הכיבוש הגרמני ניזוק בית הכנסת ותשמישי הקדושה נעלמו. אחרי המלחמה שימש המבנה כמשחטה, מאפיית מצות, וקואופרטיב של יצרני אוכפים. בשנים האחרונות שופץ, הצוירים המקוריים נתגלו, והמקום משמש את הקהילה היהודית בקרקוב לתערוכות.

10 קטע מחומת ההגנה על העיר: מול ה"קופה", מכיוון רחוב וורשאו, נשתמר קטע מהחומה שנבנתה בימי הביניים, להגנה על העיר.

11,12 "הככר החדשה" Plac Nowy

אזור הככר חובר לחלק היהודי של העיר קז'ימייז בשנת 1608. בסוף המאה ה-19 הוקם בככר מבנה מעוגל וכיפתי Rutanda, ובו התפתח בתחילת המאה ה-20 השוק היהודי והוקמה בו משחטת עופות וברווזים. בשנים האחרונות הפך המקום למרכז חי הלילה של העיר.

13 בית תפילה "בני אמונה" רח' מייזלסה 17: בבנין הראשון משמאל במפגש רחוב מייזלסה עם הככר החדשה שכן בית התפילה "בני אמונה". הבנין הוקם עוד בשנים 1888-1886, ומשנת 1993 משמש את המרכז לתרבות יהודית.

14 בית תפילה "חברה תהילים" רח' מייזלסה 18: בבנין חד-קומתי, מול ה"בני אמונה", שנבנה ב-1896, שכן בית התפילה שקירותיו עוטרו ב-4 ציורים של ירושלים.

15 מפגש רחובות מייזלסה ובוז'גו - צ'אווה: צומת רחובות אלה מסמל את החיים המשותפים בין יהודים לנוצרים בקרקוב.

16 מסעדת "טהורן" לשעבר, רח' קרקובסקה 13: בתקופה שבין שתי מלחמות העולם הפעילו הירש טהורן ושלושת בניו את מסעדתם. המסעדה היתה פתוחה גם בשבתות, והתשלום בגין הארוחה נעשה לפני או אחרי השבת.

17 בית תפילה "שארית בני אמונה" רח' בוכנסקה 4: הוקם ב-1913 לפי תכנונו של האדריכל היהודי הנריק למנסדורף.

18 בית אגודת בוני בתים זולים ומשכנות עובדים והתאטרון היהודי, רח' בוכנסקה 7: הבנין נבנה בעשור הראשון של המאה ה-20, והיה למשכנה של אגודת בוני בתים שנוהלה על ידי אדולף גרוס. ב-1926 יועדה קומת הכניסה למשכנו של התאטרון היהודי. התאטרון הציג בעיקר הצגות של יוצרים יהודיים, רובן באידיש.

19 בית הקהילה היהודית, רח' קרקובסקה 41 פינת סקבינסקה 2: גם בנין זה נבנה בעשור הראשון של המאה ה-20 ושימש, עד למלחמת העולם השנייה, את משרדי הקהילה היהודית, משרדי הרבנות, הארכיב של הקהילה ספריית עזרה ואולם התעמלות של אגודת המתעמלים היהודים. היום משמש הבנין את משרדי הקהילה היהודית בלבד.

20 בית החולים היהודי, רח' סקבינסקה 8: בית החולים היהודי במקום החל את פעולתו כבר ב-1822, וב-1861 החלה בנייתו של הבנין החדש, ביוזמתו של הד"ר יוזף אוטינגר. היום משמש הבנין את הפקולטה לרפואה של האוניברסיטה היגלונית.

21 בית ספר מקצועי לבנות, רח' ויטורה 7: בית הספר לבנות יהודיות החל לפעול בשנת 1923, במטרה להקנות לבנות, חלקן יתומות, מקצוע שיפרנסן. המייסדת והמנהלת היתה עליזה פרנקל, ובעלה הוא שמימן את בניית הבנין החדש ב-1935.

22 אגודה יהודית להתעמלות, רח' ויטורה 13-15: נוסדה ב-1907 במטרה לעודד את תרבות הספורט והבנין נבנה, בין השאר, מתרומות שנאספו מקוראי העתון "נוביני דז'ניק".

23 אגודת הגנה על זקנים יהודים

"אסיפת זקנים", רח' חמילובסקי 6: לפני המלחמה היה שם הרחוב אוגוסטינסקה בוצ'נה. עד שנות השלושים פעלה האגודה ממשכנה שברחוב קרקובסקי 57. בזמן המלחמה היה ביתה לבית מגורים לחיילים גרמנים.

24 אגודה לעזרה כלכלית "בית לחם", רח' סקבינסקה 31: האגודה נוסדה אחרי מלחמת העולם הראשונה כאגודה פילנטרופית לעזרה. בבנין היה מטבח רחב וחדרי אוכל.

25 "בית יעקב", רח' סטניסלבה 10: מייסדת "בית יעקב", שרה שניר, שמה לה למטרה לחנך את בנות ישראל לתורה ולעבודה. בתחילה, בשנת 1919, למדו בו מספר בנות בלבד, ועם הגידול הרב במספר התלמידות עבר המוסד לבנינו החדש והמרווח.

26 מגרש קבוצת "מכבי": בין רחובות דיטלה וקולטק שכן מגרשה של קבוצת מכבי הציונית, שנוסדה בעיר כבר ב-1909 ובשנים שבין המלחמות נמנו עם חברה אלפי בני נוער שהתחרו בכל ענפי הספורט. אחרי מלחמת העולם השנייה היה המגרש למגרשו של מועדון "נדוויסלה".

27 בית "נוביני דז'ניק", רח' אוז'שקובה 7: משכנם של המערכת ובית הדפוס של העתון היהודי הציוני הנפוץ ביותר, בשפה הפולנית, "נוביני דז'ניק".

28 בית הרב קורניצר, רח' אוז'שקובה 10: ביתו של רבה הראשי של קרקוב, הרב יוסף נחמיה קורניצר (1880-1933). אחרי מותו כיהן בנו, שמואל שמלקה, כרבה של העיר, עד למאסרו ורציחתו על ידי הגרמנים ב-1940.

29 רח' פאולינסקה 18: הבנין נבנה ב-1930 על פי תכנונו של האדריכל לאון פייניגר, ועד לשיפוצו האחרון של הבנין תלה שלט המעיד על מתכנונו.

30 מקווה, רח' פאולינסקה 28: עמד לרשות הקהל משנת 1912, בנוסף למקוואות אחרים, שהעתיק שבהם היה ברחוב שרוקה מס' 6 (היום מסעדת "כליומר הויס").

31 בית יתומים יהודי, רח' דיטלה 64: אחד ממספר מוסדות התנדבות ועזרה של הקהילה היהודית בקרקוב, וראשיתו עוד בשנת 1847. מנהלתו, רוזה רוק, היתה ידועה כ"אמם של היתומים היהודים". היום שייך הבניין לקהילה היהודית בעיר.

32, 33, 34 בית ספר עברי, הגימנסיה ובית הספר המקצועי, רח' בז'וזבה 5 ופודבז'זה 3-5: בבנינים אלה פעלו, לפני המלחמה, שלושת בתי הספר העבריים - בית ספר העממי, התיכון והמקצועי, ובו למדו כ-1,500 תלמידים.

35 בורסה, רחוב פודבז'זה 6: מגורים ומוסד חינוכי ליתומי הקהילה היהודית בגילאי 14-18, בו למדו, בנוסף למקצועות העיוניים, גם מקצוע.

36 בית כנסת "הטמפל", רח' מידובה: הוקם בשנים 1862-1860 על ידי הקהילה הרפורמית בעיר, ובראשם הרב יהושע אוזיאש טהורן. היום נפתח בית הכנסת לביקורים מתואמים של קבוצות.

אחרי מות

דן ערד, תאודור הישדורפר, נולד בקרקוב בשנת 1921, יחד עם משפחתו גר ברחוב דיטלה. אמו הייתה בוגרת האוניברסיטה היאגלונית ופסנתרנית מוכשרת. אביו, יהושע אוזישי, היה רופא קופת חולים, רופא בגימנסיה העברית, פעיל ציוני וצייר חובב. משפחה המלחמה נמלטה המשפחה ללבוב, ומשם לפשמישל, שם נפטר אביו של דן מטיפוס. בספטמבר 1943 גורשו יהודי פשמישל לאושוויץ, ודן קופץ מהרכבת העושה את דרכה למחנה המוות, אך אימו ואחותו נספו בתאי הגזים. פולני מסגיר אותו לידי הגסטפו והוא נשלח למחנה שבניה, ומשם לברקנאו. בדצמבר 1943 הוא מגיע לאושוויץ, לבונה-מונוביץ, וב"צעדת המוות" יחד עם עוד 4 חברים, בורח דן מהמוות, ומגיע עם חבריו לקרקוב בפברואר 1945. עם סיום המלחמה מגיע דן לבורקשט, מצטרף לקבוצת "נקם" בפיקודו של אבא קובנר, ומשתתף בפעולת נקם מוצלחת במחנה שבויים של ס.ס. בויירברג. יחד עם חבריו הוא עולה לישראל באוגוסט 1946, מתגייס להגנה, ולמוד בערבים בביה"ס הגבוה למשפט וכלכלה ובמאי 1948, עם תחילת מלחמת העצמאות הוא מתגייס לצה"ל, ואת 20 השנים הבאות הוא מקדיש לשרות המולדת בחיל הים. לאחר השחרור פונה לעיסוקים אזרחיים ולהעמקת ידע השפות. על תקופת המלחמה כתב דן ספר "לשרוד את אושוויץ". השאר אחריו אשה, שני ילדים ושלושה נכדים. יהיה זכרו ברוך.

יהודה מימון (פולדק וסרמן)

קוראים כותבים

מאז ימי הרמ"א, הרב משה איסרליס זצ"ל, לא העמידו חופה בחתונות בימי שישי בקרקוב, אלא בפודגוז'ה (היום רובע 22 של קרקוב, מעבר לנהר הוויסלה). ומעשה שהיה, כך היה: ברחוב שרוקה Szeroka מול הכניסה של בית הכנסת של הרמ"א היה מגרש [היום גינה טענה]. במקום הזה עמד בית בו נערכה חתונה ביום שישי. כשהתקרבה השבת, הרמ"א שלח את השמש שלו וביקש להפסיק נגינת התזמורת. קרוב לפני כניסת השבת ביקש הרמ"א, פעם אחרי פעם, להפסיק לנגן, אך החוגגים סירבו. ואז קרס הבית על החתן והכלה והמוזמנים. אני זוכר בחתונתו של דודי, מאיר גולדווסר ז"ל. את החופה העמידו בפודגוז'ה, ואחר כך החתן והכלה וכל האורחים עברו לקרקוב להמשך החתונה.

☺ ☺ ☺

לכתבתו של ראובן דונגי על "האלבע חוסיד" אני מבקש להוסיף כי חנותו של האחרון היתה ברחוב יוזפה. על יד חנותו שכנה החנות של ריינפלד, בה היינו קונים עוגיות "קרמובקי" ומשם רצים בהמונינו לחנותו של קליינפלד כדי לקנות כרוב חמוץ, תפוח עץ חמוץ או "גאומפקי".

יצחק טלר, ירושלים

רשמים מהתערוכה "העולם שלפני האסון"

ביום שישי חורפי במיוחד עלינו לירושלים, לבקר בתערוכה עם חמשת ילדינו. לצערינו הסב, יוסף בוסק, לא יכול היה להצטרף אלינו, כך שמצאנו את עצמנו מטיילים ברחובותיה של קרקוב (כלומר בתערוכה) לבד. מנסים להחיות את התמונות, השלטים והקולות, לקרוב העיר לפני החורבן. ניסינו לדמיון את סבא יוסף ואחיו משתובבים בגן פלנטי, מתפללים בבית כנסת, קונים, מוכרים וחיים בקרקוב העיר. הרגשנו כאילו אנו מטיילים בעירו, אך חסרו לנו הסיפורים המשפחתיים. בעודנו מסתכלים בתמונות הרמנו טלפון ליוסף, והתחלנו לתאר את אותן פיסות חיים ודמויות הנמצאים בתערוכה. בטלפון אחד, כאילו הוא רואה את התמונות, קרקוב קמה ונבנתה לעינינו. יוסף לא היה צריך הרבה מעבר למילה, שם רחוב, או שם דמות להתחיל לספר, להפליג בסיפורי קרקוב העיר, האנשים שהסתובבו ופעלו בה, צורת החיים ובתי המסחר, וכמובן בתי הכנסת השונים. הצטערנו שלא מצאנו תמונות מבית הכנסת "מגלה עמוקות" שבו התפללה משפחתנו. יוסף סיפר לנו כי הצלם אלכסנדרוביץ רצה לצלם את בית הכנסת לפני המלחמה, אך הגבאי ביקש ממנו שלא יעשה זאת כיון שלא מקובל היה לצלם בתוך בתי כנסת. הצטערנו שנשאר רק זיכרון, ולא תמונה. הידע המופלג של סבא יוסף והזיכרון החד הבהירו לנו שוב עד כמה העיר

הזאת משמעותית, חוויתית ונצרבה עמוק בזיכרון היהודי והמשפחתי. התערוכה הצטרפה עבורנו לזכרון דמותו של מאיר בוסק, סופר ומשורר ואחיו של יוסף, שכתב, חקר ושר על עירו לפני ואחרי החורבן. וכך כתב על עירו האהובה בתום המלחמה "... עוד לפני שש שנים אצו רצו כאן יהודים לרגל עסקיהם, ברחובות ובחצרות הבתים שיחכו ילדיהם, ונשים עם סליהן הלכו לקניות. ברחובות עמדו עגלות גויי- הכפרים, שהביאו הנה למכירה את תוצרתם החקלאית וקנו בחנויות ... כשישים אלף איש יהודים היו פה לפני שש שנים. למעלה ממאה בתי תפילה היו מתמלאים במתפללים ערב ובוקר, בשעות היום בקע מרובם קול תלמידי הישיבות. בעיר פעלו ארגונים ציוניים ... ארגוני נער ... פעלו בה בתי ספר, חדרים, ומלמדים רבנים ודיינים ... ילדים נשים חנויות ובתי מלאכה ועגלות מכפרים, רעש והמולה. וביום השבת- דממה וזהב שמש בשכונה היהודית ... קדושת השבת ברובע היהודי בקרקוב דמתה רק לזו שבירושלים העתיקה".

(מתוך "בין צללי העיר", מאיר בוסק). נשאר לנו היום סיפורי הדורות, המילים הכתובות ותמונות דוממות. תודה למארגני התערוכה שאיפשרו לנו לחלוק עם דור העתיד מעט ממשמעות וסיפורי העיר ולהיפגש עם פיסות הזיכרון שנשארו.

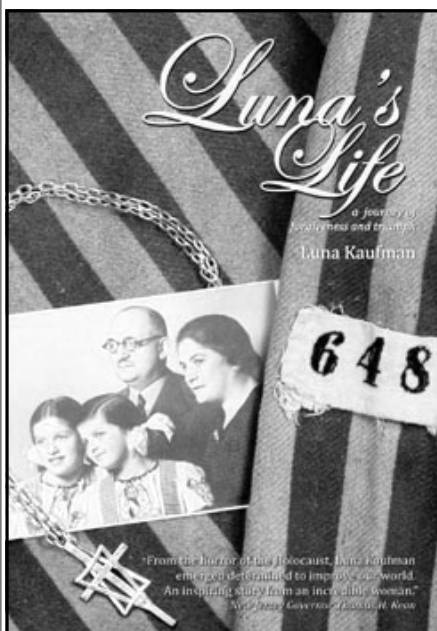
משפחת בוסק, זכרון יעקב

הצעה לקרקובאים המבקרים בעיר:

בלב קרקוב, להשכרה לתקופה קצרה או ארוכה דירת 60 מ"ר ברח' Zwierzywiecka 24, מרוהטת במלואה ריהוט חדיש ומודרני, חדר שינה, מטבח וסלון, מיזוג אויר, חיבור לאינטרנט מהיר, טלוויזיה וחיבור לכבלים, מכונת כביסה ויבוש, מצעים ומגבות. הדירה נמצאת בבנין חדיש עם שמירה 24 שעות, חדר כושר, סאונה יבשה ורטובה וג'קוזי.

להזמנות (יוסי, מדבר עברית) נא להתקשר אל +48-508-009-520

"חייה של לונה"

לונה קאופמן לבית פוס (Fuss), ילידת קרקוב, אשר שרדה את מחנות המוות, החלטה, לאחר המלחמה, להקדיש את כל חייה לפיוס וסליחה. על עבודת ההתנדבות שלה רבת השנים, להבנה בין יהודים ונוצרים, זכתה לונה בתואר דוקטור של כבוד מאוניברסיטת סטון הול (Seton Hall) שהוענק לה על ידי נשיא האוניברסיטה בנוכחות מר אלי זבורובסקי, יו"ר אגודת עמיתי יד ושם בארה"ב וד"ר סוזנה קוקון, מנהלת אגודת הידידים הנוצריים של יד ושם.

קאופמן, ילידת 1926, דור רביעי למשפחה קרקובאית, שרדה את גטו קרקוב, פלאשוב, הסג-סקרזייסקו ולייפציג. מתוך למעלה מ-70 בני משפחתה, שרדו את המלחמה רק לונה ואמה. לאחר המלחמה, כשהיא נחושה להמשיך בחיים נורמלים, חזרה עם אמה לקרקוב והשלימה את לימודיה התיכוניים, באוניברסיטה היאגלונית ובקונסרבטוריון למוזיקה. ב-1950 היא הגיעה לישראל, אך לבה הוליכה בעקבות אהבתה והיא היגרה לארה"ב. היום היא מתגוררת בניו-ג'רסי יחד עם בני משפחתה. לונה קאופמן פרסמה, לאחרונה, ספר ובו היא מספרת את זכרונותיה ומרחיבה את סיפור נצחונותיה בדרך להשגת פיוס והבנה ביחסי יהודים ונוצרים.